

Η βιοηθική από επιστημονική και θεολογική σκοπιά (Μαρία Ιωσηφίδου, Νοσηλεύτρια - Μάστερ Θεολογίας)

/ [Πεμπτούσια](#)

Η πρόοδος της επιστημονικής έρευνας σχετικά με τα αντικείμενα της γενετικής, της επιμήκυνσης του χρόνου ζωής του ανθρώπου και της αναπαραγωγής, τα οποία αποτελούν τα κύρια σημεία μελέτης του τομέα της παρεμβατικής ιατρικής, μοιραία έχουν οδηγήσει στην εμφάνιση προβληματισμών σχετικά με ηθικά προβλήματα, τα οποία τελικά οδηγούν στην ανάγκη επαναπροσδιορισμού της ιατρικής δεοντολογίας και ηθικής. Η Ορθόδοξη Εκκλησία σε συνεργασία με τους επιστήμονες και μέσω του συνεχούς διαλόγου προσπαθούν να χαράξουν κοινή πορεία στα ερωτήματα που εγείρονται και να παρουσιάσουν λύσεις σε θέματα που άπτονται της πρακτικής εφαρμογής. Ακολουθώντας την ρήση του Αϊνστάιν ο οποίος ισχυρίζονταν ότι «Επιστήμη χωρίς θρησκεία είναι χωλή, θρησκεία χωρίς επιστήμη είναι τυφλή»[170], τόσο οι εκπρόσωποι του επιστημονικού κλάδου όσο και αυτοί της Εκκλησίας θεωρούν ότι τόσο μεγάλης σημασίας θέματα που έχουν επιπτώσεις στην ανθρώπινη ζωή, σε ότι έχει να κάνει με το παρόν αλλά και το

μέλλον, η κοινή λογική προστάζει να μην αφήνονται στην καλή προαίρεση των ερευνητών και της βιομηχανίας. Όλοι έχουν μερίδιο ευθύνης σχετικά με την διαχείρισή του και συνεπώς είναι επιτακτική ανάγκη να υπάρχει μια ολοκληρωμένη αντίληψη απόψεων και θέσεων από όλα τα μέρη.

5.2 Η ιατρική και η ιατρική ηθική υπό το βλέμμα της Ορθόδοξης Θεολογίας

Η χριστιανική ηθική δεν χαρακτηρίζεται από κάποιο κώδικα ηθικής, ούτε βέβαια και από κάποιο κώδικα ιατρικής δεοντολογίας. Αντιθέτως, η κεντρική της γραμμή είναι ότι ο άνθρωπος αποτελεί εικόνα του Θεού και ως τέτοια έχει μοναδική και ανεπανάληπτη αξία ως οντότητα που συνδυάζει ψυχή και σώμα[171]. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της αντίληψης που έχει ο χριστιανισμός για τον ρόλο του ανθρωπίνου σώματος στην φύση του ανθρώπου, αποτελεί η ρήση του Αποστόλου Παύλου στην Α΄ προς Κορινθίους επιστολή, στην οποία αναφέρει «ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου Πνεύματος ἐστίν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν;» (Ἡ δεν γνωρίζετε ὅτι τὸ σῶμα σας εἶναι ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, που κατοικεῖ μέσα σας, και τὸ ἔχετε λάβει ἀπὸ τὸν Θεὸ και ἄρα δεν ανήκετε στον εαυτὸν σας;)[172] Πρέπει στο σημείο αυτό να τονίσουμε ὅτι ἡ Εκκλησία οὐδέποτε ἀποκήρυξε τὴν ἐπιστήμη τῆς ἰατρικῆς, ἀντιθέτως θεωρεῖ ὅτι ὁ γιατρός ἐπιτελεῖ ἱερό ἐργον, ἀνάλογο μίας μεγάλης ἀποστολῆς[173]. Προς στήριξη αὐτῆς τῆς ἀποψῆς ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρουμε τὴν τιμὴ που ἀποδίδεται στους Ἁγίους Ανάργυρους, ὄχι μόνο για τὸ φιλανθρωπικὸ και ἀφιλοκερδές τῆς διακονίας τους

αλλά και για τον καθαρά θεραπευτικό χαρακτήρα της. Οι Άγιοι αυτοί εμφανίζονται πολλές φορές σε ζευγάρια, τονίζοντας έτσι τη σημαντικότητα της συνεργασίας που απαιτείται για τη διενέργεια του ιατρικού τους έργου. Χαρακτηριστικά αναφέρονται τα ονόματα των Κοσμά και Δαμιανού, Κύρου και Ιωάννη, Παντελεήμονος και Ερμούλου, Θαλελλαίου και Τρύφωνα, Σαμψών και Διομήδη, Μωκίου και Ανικήτου, των Ζηναΐδα και Φιλονίλλα και πολλών ακόμα, καθώς ο αριθμός τους είναι περίπου σαράντα. Μάλιστα, ειδικότερα για τους Κοσμά και Δαμιανό υπάρχουν καταγεγραμμένα θαύματα τα οποία παραπέμπουν σε μεταμοσχεύσεις της σημερινής εποχής, όπως το γνωστό «θαύμα του μαύρου ποδιού» το οποίο αναφέρεται στην περίπτωση ενός άνδρα που έπασχε από γάγγραινα και τον οποίο οι άγιοι θεράπευσαν ακρωτηριάζοντας το πάσχον πόδι του και αντικαθιστώντας το με το υγιές πόδι ενός Άραβα που είχε μόλις πεθάνει[174].

Ο ηθικός προβληματισμός σχετικά με τα θέματα που αφορούν την υγεία και τη βελτίωση και παράταση της ζωής του ανθρώπου δεν είναι κάτι που γεννήθηκε με την εμφάνιση της γενετικής. Από την εποχή της αρχαιότητας έγινε εμφανής ο κίνδυνος να χρησιμοποιηθεί η ιατρική προς «ίδιον όφελος» και αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο θεωρήθηκε αναγκαίο να θεσπιστούν οι ηθικές αρχές εκείνες, οι οποίες θα έβαζαν όρια στη δυνατότητα επέμβασης στον ασθενή, ενώ παράλληλα θα ρύθμιζαν και τις γενικότερες σχέσεις ανάμεσα στο θεράποντα ιατρό και τον ασθενή. Ο «πατέρας» της ιατρικής επιστήμης, ο Ιπποκράτης, αναφέρονταν στα έργα του πάρα πολλές φορές στο ήθος του ιατρού φτάνοντας ακόμα και στο σημείο να δίνει οδηγίες σχετικά με τη συμπεριφορά που πρέπει να έχει ο γιατρός απέναντι στον κάθε ασθενή. Η μεγάλη σημασία που δίνεται στο ιατρικό ήθος γίνεται ορατή και στον όρκο του Ιπποκράτη, ο οποίος αποτελεί το βασικότερο κείμενο της ιατρικής ηθικής μέχρι και την εποχή μας και είναι υποχρέωση να δίνεται παγκοσμίως από όλους τους γιατρούς την ημέρα της αποφοίτησής τους από την ιατρική σχολή. Στον όρκο μέσα σε λίγα λόγια ορίζονται τα όρια των παρεμβάσεων στον ασθενή και καθορίζονται οι υποχρεώσεις του γιατρού απέναντί του. Η δέσμευση της συμπεριφοράς του γιατρού μέσω ενός όρκου τονίζει την σοβαρότητα που αποδίδονταν από την αρχαιότητα ακόμα στην ηθική διάσταση του επαγγέλματος του ιατρού[175].

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

[170] <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=236577> (Ανάκτηση: 20/4/2016)

[171] Α. Σταυρόπουλος, «ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ» (2003), Πανεπιστήμιο Αθηνών, Θεολογική σχολή, Τμήμα

κοινωνικής Θεολογίας

[172] Απόστολος Παύλος, Α' επιστολή προς Κορινθίους, στ. 6,19

[173] Νικολάου, Μητροπολίτη Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, «"Αλλήλων μέλη" Οι μεταμοσχεύσεις στη φως της ορθόδοξης ζωής» (2005), Κέντρο Βιοϊατρικής ηθικής και δεοντολογίας σ.120

**[174] <http://www.xfd.gr/κοινωνία/επιστημονικά/η-πρώτη-μεταμόσχευση-στον-κόσμο>
(Ανάκτηση: 22/4/2016)**

[175] Ν. Κόιος, «Ηθική θεώρηση των τεχνικών παρεμβάσεων στο ανθρώπινο γονιδίωμα» (2003), Κέντρο Βιοϊατρικής Ηθικής, Αθήνα